

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

Факультет аудіовізуального мистецтва

Кафедра кінотелережисури та сценарної майстерності

КІНОРЕЖИСУРА

ПРОГРАМА

та навчально-методичні матеріали
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
які навчаються за
спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»

Освітня програма
«Кінорежисура та сценарна справа»

Харків, 2024

УДК 791.633(073)
К 41

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 11 від 9.04.2024 р.)

Рецензенти:

Миславський В.Н., доктор мистецьких наук, доцент, кафедри кінотелережисури та сценарної майстерності Харківської державної академії культури
Коваленко Ю.Б., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри телерепортерської майстерності Харківської державної академії культури

Укладачі:

Руслан Нікулін, викладач кафедри кінотелережисури та сценарної майстерності

Юрій Великий, викладач кафедри кінотелережисури та сценарної майстерності

К 41 Кінорежисура : програма та навч.-метод. матеріали для здобувачів першого (бакалавр. рівня вищої освіти, які навчаються за напрямками 02 «Культура та мистецтво», спец. 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво», ОП «Кінорежисура та сценарна справа» / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т аудіовізуал. мистецтва, Каф. кінотелережисури та сценар. майстерності; уклад.: Р. В. Нікулін, Ю. Ю. Великий. Харків : ХДАК, 2024. 15 с.

Курс покликаний сформувати систему теоретичних та практичних знань в галузі кінорежисури в контексті того, що вона є визначальною до розуміння основної фахово спрямованої дисципліни спеціальності і дає можливість здобувачам в ході її вивчення, розібратися у фундаментальних питаннях фахової діяльності на рівні їх сучасного теоретичного усвідомлення

Видання містить програму курсу, теми семінарських занять, тематику самостійної роботи, рекомендації до виконання контрольної роботи, перелік питань для самоперевірки, список рекомендованої літератури.

Для викладачів, здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем.

УДК 791.633 (073)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	10
Практичне заняття №1 МОВА КІНО. ПЛАНИ. КАДР. ОПРАЦЮВАННЯ КОЖНОГО РОЗМІРУ КАДРУ.	
Практичне заняття №2 ОПРАЦЮВАННЯ КЛЮЧОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ КОМПОЗИЦІЇ ТА КАДРУВАННЯ ФІЛЬМУ.	
Практичне заняття №3 ПОПЕРЕДНЯ ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ТА РАСКАДРОВКА.	
Практичне заняття №4 ВІСІМКА УПРАВЛІННЯ ЛІНІЯМИ, ОСЯМИ.	
Практичне заняття №5 СТВОРЕННЯ СЦЕНИ ЗА СТОЛОМ. ВЕЧІРЯ. ДОПИТ. НАРАДА.	
Практичне заняття №6 ІНСТРУМЕНТИ РЕЖИСЕРА ПІД ЧАС СТВОРЕННЯ СЦЕНИ.	
Практичне заняття №7 ПЕРСОНАЖІ В СЦЕНІ.	
Практичне заняття №8 РУХ ПЕРСОНАЖІВ В СЦЕНІ.	
Практичне заняття №9 ПЕРЕХРЕСНІ ДІАЛОГИ В СЦЕНІ	
ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	12
ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	13
ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	13
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	14

ВСТУП

Загальний обсяг дисципліни -- складає 10 кредитів ЄКТС / 300 год., з них аудиторних – 100 годин, самостійна робота – 200 год. Форма навчання денна, передбачає аудиторні заняття та самостійну роботу здобувачів вищої освіти. Розподіл за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять: лекції – 20 год., практичні – 60 год., індивідуальні – 20 год. Підсумковий контроль – екзамен в третьому та залік у четвертому семестрі.

Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни. Вивченню курсу мають передувати, або вивчатися паралельно, такі дисципліни, як Основи режисури аудіовізуальних творів, Кінорежисура, Кінодраматургія та ін.

Мета курсу: Закріплення отриманих теоретичних знань відбувається на практичних заняттях з переглядом і аналізом різних аудіовізуальних творів та при виконанні самостійної роботи (підготовка до аудиторних занять, опрацювання розділів програми, робота з додатковою літературою).

Програмою навчальної дисципліни «**Кінорежисура**» передбачено вивчення специфіки діяльності над етапом розробки і реалізації сценарію аудіовізуального твору, основних методів та прийомів екранної виразності, особливостей образної мови, творчої спадщини видатних режисерів, знакових сценаріїв в контексті часу. Особливо важливим для майбутніх фахівців є поєднання практичних вмінь та навичок з теоретичними знаннями, що сприяють більш глибокому осмисленню та розумінню специфіки аудіовізуальної творчості, розвитку творчого потенціалу особистості, самостійного критичного мислення, ціннісних орієнтацій, адекватних соціокультурним реаліям.

Статус дисципліни – обов'язкова.

Форми навчальної роботи: лекції, практичні заняття, самостійна робота студентів, індивідуальні заняття консультації. Лекційні заняття мають інтерактивний пізнавально-прикладний характер. Практичні заняття проводяться на інтеграції різних видів діяльності студентів: навчальної, наукової, практичної, коучингу, тощо.

Методи навчання. Основними методами навчання мають виступати як традиційні методи викладання, так і методи, які забезпечують інноваційну модель проблемного навчання. Зокрема, це такі, як проблемний метод (метод проблемного викладання); частково-пошуковий метод; (евристичний);

інтерактивний метод; пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний); репродуктивний, дослідницький. Також під час викладання предмету викладач має,

по можливості, використовувати індивідуальний (особистісний) підхід до студентів, який є основою особистісного зорієнтованого навчання

Форми контролю: поточний, проміжний, підсумковий, завдання самостійної роботи (у тому числі, відповідно до рекомендацій кафедри, контрольна робота).

Завданням *поточного контролю* рівня знань є перевірка вивченого матеріалу, визначення ступеня його засвоєння, формування навичок самостійної роботи з текстами та спроможності їх осмислення та інтерпретації; навичок усної самопрезентації. Здійснюється під час аудиторних занять. На лекціях експрес-контроль (тестування, перевірка засвоєння ілюстративного матеріалу) проводиться наприкінці пари. На семінарах оцінюються виступи за питаннями, що винесені на самостійну роботу, активність участі в диспутах, дискусіях тощо.

Проміжний контроль рівня знань передбачає перевірку виконаних протягом відповідних тем/модулів завдань самостійної роботи студентів (контрольних робіт, наукових рефератів,

анотування додаткової літератури, презентацій тощо) та здійснюється під час проведення модульно-тематичних атестацій. Атестація (за потреби) передбачає індивідуальну перевірку знань ілюстративного матеріалу курсу, уміння його проаналізувати та вписати в контекст доби (епохи), стилю, творчості майстра тощо.

Рубіжні етапи контролю знань передбачені у формі усного опитування на семінарських заняттях, поточного тестування, перевірки якості виконання завдань самостійної роботи студентів (конспектів, анотацій рекомендованої до вивчення літератури) під час атестацій.

Підсумковий контроль виконується з метою оцінювання рівня знань, вмінь і навичок, отриманих студентом протягом семестру. Система підсумкового контролю передбачає оцінювання рівня знань всіх тем дисципліни. Загальний бал складається з суми балів з усіх видів навчальної роботи згідно із структурою залікових кредитів та балів, отриманих під час іспиту/заліку (відповідно до навчального плану). Іспит проводиться у формі, затвердженій на засіданні кафедри (усній, письмовій, тестування). Студент допускається до іспиту за умови виконання усіх навчальних завдань і наявності позитивних результатів з усіх форм поточного та проміжного контролю. Кількість балів, які студент може отримати за результатами підсумкового контролю, не може перевищувати 25 % від загальної кількості балів (100 балів).

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі **заліку, екзамену**.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

З огляду на лаконічність курсу, програма дисципліни складається з двох тематичних розділів:

Розділ 1. Мова кіно. Роль режисера в створенні фільму.

Розділ 2. Робота режисера над сценою (продовження).

Зміст програми обумовлений пріоритетним значенням принципу єдності базових теоретичних положень стосовно предмету даного навчального курсу і застосовування свого теоретично-методологічного потенціалу в практиці екранного творення (на рівні виконання практичних робіт з кінорежисури).

Розділ 1.

Мова кіно. Роль режисера в створенні фільму

Тема 1. Кадр: пояснення кожного розміру кадру.

Установчий кадр. Майстер кадр. Широкий знімок (WS) Повний знімок (FS) Середній повний кадр (FS)/ковбой Середній кадр (MS) Середній крупний план (MCU) Зйомка великим планом (CU) Екстремально крупний план (ECU).

Тема 2. Кадрування камери: пояснення композиції кадру та техніки кінематографії.

Від Широкого до Крупного плану. Установчий кадр — установчі сцени. Холостий. Два персонажі. Три персонажі. Чотири персонажі. П'ять персонажів. Кадр натовпу. Через плече (OTS). Точка зору (POV). Повний посібник із ракурсів камери. Зйомка під низьким кутом [Найкращі ракурси у фільмі]. Зйомки з високого ракурсу: 3 типи високих ракурсів. Як використовувати голландський ракурс [кінематографічні прийоми у фільмі]

Тема 3. Кадри крупним планом у кіно — найкращий посібник із освітлення, кадрування та редагування крупних планів.

Введення в крупний план у кіно. Визначення та мета крупним планом. Секрети, приховані в очах. Співвідношення сторін. Об'єктиви камер. Ракурси та постановка. Скільки обличчя показувати? Редагування / Монтаж. Підведення підсумків/ висновки.

Тема 4. Пояснення ключових елементів композиції та кадрування фільму.

З широкі кадри, які повинен знати кожен режисер. Композиція: творчі способи побудови кадру. Визначення та історія складу. Співвідношення сторін у композиції. Круги. Лінії. Форми. Текстури та візерунки. Простір. Глибина. Баланс. Кути. Колір і тон. Комбінування елементів композиції. Зйомки крупним планом, які вискакують | Найкращі ракурси у фільмі. Кадри крупним планом у кіно — найкращий посібник із освітлення, кадрування та монтаж крупних планів.

Тема 5. Пояснення глибини різкості: найкращий посібник із фокусування камери.

Глибокий фокус. Дрібний фокус. М'який фокус. Стійка Фокус. Розділена діоптрійна лінза. Об'єктив зі зсувом нахилу. Остаточні висновки.

Тема 6. Вісімка. Управління лініями, осями.

Взаємодія персонажів у кадрі. Вісімка як основний прийом взаємодії персонажів у кадрі. Правило 180 градусів у кіно (і як зламати межу). Зйомка через плече у фільмі (і як зняти сцену діалогу). Сцени з персонажами за столами.

Вісімка через плече (англ. "over-the-shoulder shot" або "OTS") - це тип кадру в кіноіндустрії, в якому зображені два персонажі, один з яких знімається ззаду плеча іншого персонажа. Цей тип кадру дозволяє показати реакцію одного персонажа на іншого, в той час як інший персонаж знаходиться в кадрі.

Вісімка через плече часто використовується в діалогових сценах, де важливо показати взаємодію між персонажами та їхні емоції. Цей тип кадру може створювати відчуття близькості між персонажами і допомагає глядачеві почувати себе частиною діалогу.

Вісімка через плече може бути виконана з використанням різних камерних позицій та кутів, таких як високий кут, низький кут, тільки плече та голова персонажа і т.д. Цей тип кадру є дуже поширеним у кіноіндустрії і використовується в багатьох жанрах та стилях кіно.

Тема 7. Сцена вечері — як режисерувати вечерю та діалог [посібник режисера].

Чи можуть сцени вечері бути кінематографічними? Стіл — декорації та мізансцени. What's On the Table (Сцена вечері Goodfellas). What's in the Room (Джанго звільнений і Манчестер біля моря). Блокування — Розсадка. Відстань і протистояння (Сцена вечері громадянина Кейна). Альянс (Django Unchained Dinner). Who's in Control (Сцена вечері безславних виродків). Камера — акцент на динаміці потужності. Поодинокі проти групових ударів (Goodfellas & Manchester). Вибір об'єктива — збільшення або зменшення відстані. Ключ до сцени вечері: що ділиться, а що ні. Дізнайтеся більше про Table Scenes

Тема 8. Table Scenes . Пояснення сцен їжі Квентіна Тарантіно — Кулінарна книга про динаміку потужності та тональні зміни.

Їжа та кіно. Розділ 1 – Характеристика. Розділ 2 – Динаміка персонажа. Розділ 3 - Тональні зміни. Перегляд техніки. Джеймс Бонд і покерна сцена «Казино Рояль» — як перетворити просту карткову гру на захоплююче кіно.

Тема 9. Сцени допиту у фільмах — Як Спілберг Дж. Дж. Абрамс і Коени використовують ігри розуму.

Вступ. Що таке сцена допиту? Безславні виродки (Передача живлення).

Зодіак (врівноваження сил). Темний лицар (Subverting Power). Розділ 1: Хороший поліцейський, поганий поліцейський. Розділ 2: Зовнішня загроза

Розділ 3: Обман. Підведення підсумків.

Тема 10. Підтекст і напруга. Танцювальна сцена «Кримінальне читиво» — майстер-клас з режисури Тарантіно

Налаштування світу. Починається танцювальна сцена. Традиційне обрамлення проти обрамлення Тарантіно. Фотографії профілю. Відстеження «POV». Широкий кадр. Танцювальні рухи та музика. Ручний середній і два постріли.

4 семестр

Розділ 2. Робота режисера над сценою (продовження).

Тема 11. Внутрішньокадровий монтаж. Рух камери. Рух персонажів. Мотивація руху в кадрі.

Внутрішньокадровий монтаж (англ. "intra-frame editing" або "within-frame editing") - це техніка монтажу в кіно, в якій різні частини кадру, зняті з різних кутів або в різні моменти часу, змонтовуються в один кадр. Це дозволяє створювати складніші інтерпретації дійства в кадрі, змінювати емоційний тон та ритм сцени.

Одним з найпоширеніших прикладів внутрішньокадрового монтажу є використання підзвучення (англ. "sound bridge"), коли звук з одного кадру продовжує звучати на початку наступного кадру, незважаючи на зміну місця дії чи зміну персонажа.

Інший приклад - зміна фокусу на різні частини кадру, що дозволяє змінити точку зору глядача та зосередитися на різних деталях.

Внутрішньокадровий монтаж також може використовуватися для показу проміжних кадрів (англ. "cutaway shots"), таких як маленькі деталі, пейзажі або реакції персонажів, що допомагають зберегти ритм та напруження сцени.

Прикладами фільмів, де використовується внутрішньокадровий монтаж, можуть бути "Битва при Солі", "Хлопчик з велосипедом", "Гідра", "Берлін, Александрплац", "Скажене весілля", "Підводна лодка", "Зелена книга" та інші.

Тема 12. Мислення ключовими кадрами. Мислення у зворотному порядку. Паралельна постановка та ключові кадри.

Мислення ключовими кадрами при зйомках сцени - це процес визначення найважливіших кадрів, які необхідні для передачі сюжету та настрою сцени. Ці кадри можуть бути використані для зміни перспективи глядача, підкреслення емоційного стану персонажів та передачі необхідної інформації про дії та події.

Зазвичай, визначення мислення ключовими кадрами починається зі сценарію. Режисер разом зі сценаристом аналізують сценарій та вибирають найважливіші моменти, які необхідно передати на екрані. Далі режисер разом з оператором та оператором по світлу створюють макет сцени та обирають точки зйомки, які найкраще передадуть обрані моменти.

Окремі кадри можуть бути відзначені особливими технічними прийомами, такими як зміна фокусу, панорамування, замедлені кадри, глибока гострота, різке змінення кольорової палітри та

інші.

Прикладом мислення ключовими кадрами може слугувати сцена зустрічі двох головних героїв в фільмі "Нікому не кажи" (The Secret in Their Eyes) режисера Хуана Хосе Кампанелли. У цій сцені зйомки здійснюються через плече одного з героїв, що дозволяє передати настрій напруження та незручності у зустрічі. Ключовим кадром є близький знімок обличчя головного героя, який відображає його переживання та почуття в цей момент.

Тема 13. Як зрежисувати напружене протистояння, як у Дені Вільньова — Розбір сцени Сікаріо.

Вступ до світу напруги Дениса. Як Дені Вільньов створює напругу в Сікаріо
Прикордонна сцена. Використання редагування для підвищення напруги. Продовження досвіду напруги. Що робить страхітливий стрибок? — 4 способи налякати аудиторію. Що таке емоційна дія?

Тема 14. Розділений екран — найкращий посібник для режисерів. Методи симетрії Уеса Андерсона, монтажні технології. Найкращі та найгірші дзеркальні сцени.

Вступ до знімків розділеного екрана у фільмі. Симетрія у фільмах Уеса Андерсона. Розділ 1: Різні точки зору. Розділ 2: Стосунки персонажів. Розділ 3: Творчі приклади. Історія дзеркал у оповіді. Теорія дзеркального шляху.

Тема 15. Що таке мізансцена — як такі режисери, як Кубрик, опановують елементи візуального оповідання.

Що таке мізансцена в кіно? Mise en Scene Значення та визначення. Мізансцена у фільмі «Громадянин Кейн». Елементи мізансцени. Натуралістична проти театральної мізансцени. Приклади мізансцени (театральні) — Тім Бертон. Приклади мізансцени (натуралістичні) — Девід Фінчер. Мізансцена в «Сяйві». Вправа — Чи можете ви впізнати мізансцену Кубрика? Завдання — врахуйте всі елементи мізансцени.

Тема 16. Пошук локації для фільму — Кінематографічні методи.

Пошук локацій, як Роджер Дікінс. Попередня візуалізація та розкадровка. Як вирішується проблема Дікінса. Поради для невеликих виробництв. Робочий процес розвідки місцезнаходження.

Тема 17. Як керувати акторами — режисерські поради від великих.

Читання та аналіз сценарію. Вибір акторів та складання графіка роботи. Розробка сценарію та окремих сцен. Режисер повинен вибрати кадри, кут та кольори для кожної сцени, щоб передати необхідні емоції та настрої. Зйомка та монтаж. Введення в режисуру акторів. Режисерський підхід до акторів. Розділ 1: Кастинг і репетиції. Розділ 2: Надання нотаток. Розділ 3: Спонтанність.

Тема 18. Організація зйомок: планування, репетиції та координація роботи з акторами.

Підготовчий період та його значення. Пошук теми та життєвого матеріалу, ознайомлення з існуючими сценаріями та літературними творами, що відповідають творчим пошукам режисера, робота над літературним сценарієм, формування творчої групи, проби. Режисерський сценарій як форма, фіксує закінчення підготовчого періоду.

Практична робота: розробка режисерського сценарію та зйомка монтажною фрази.

Самостійна робота: розробка режисерського сценарію та зйомка монтажною фрази.

Тема 19. Робота з акторами: підбір акторів, режисерська майстерність та керування процесом акторської гри. Мізансцена.

Одним з основних елементів роботи режисера є співпраця з актором. Режисер має знати, як спілкуватися з актором, як надихнути його на виконання ролі та як забезпечити найкращі результати на зйомках. Основними елементами роботи режисера з актором є:

Підбір акторів. Акторська підготовка. Режисер повинен бути відкритий до праці з акторами різного рівня підготовки та знати, як надихнути їх на виконання ролі. Підтримка актора. Режисер повинен підтримувати актора на зйомках та допомагати йому знайти потрібний настрій для виконання ролі. Створення емоційної аури. Керування енергією. Режисер повинен керувати енергією на зйомках та допомагати акторові витримати потрібну емоційну навантаження протягом дня. Розуміння ролі. Режисер повинен мати глибоке розуміння персонажа та його ролі в сюжеті. Емпатія та толерантність.

Робота режисера з актором є складним процесом, який вимагає багато часу, зусиль та енергії. Проте, якщо режисер здатен співпрацювати з актором та надихнути його на виконання ролі, результат може бути вражаючим та захоплюючим для глядача.

Тема 20. Розповідання історії у фільмі: структура сюжету, відношення між сценами та взаємодія персонажів.

Прогресія ускладнень, як основна частина історії, що триває від спонукаючої події до кризи. Несподіваний поворот. «Точка неповернення». Закон конфлікту-душа історії. Ускладнення та складність конфлікту. Структурні варіанти актів. Хибний кінець. Ритм акту. Підсюжети та сюжет.

Розповідання історії у фільмі включає в себе не тільки набір сцен, але й спосіб їх зв'язування, створюючи логічну і цілісну структуру сюжету.

Структура сюжету фільму може бути поділена на три основні етапи: вступ, розвиток та кульмінація. Вступ - це початок історії, який визначає основні теми та характери персонажів, а також встановлює контекст для подальшого розвитку подій. Розвиток - це середина історії, коли відбувається перетворення та зміни у діях і персонажах, які призводять до кульмінації. Кульмінація - це вирішальний момент історії, коли конфлікт досягає свого розриву або розв'язання, що завершує сюжет.

Взаємодія персонажів важлива для розвитку історії та створення напруження. Взаємодія може бути побудована на взаємодії між головним персонажем та антагоністом, а також на взаємодії між персонажами у групі або в парах. Це може призводити до розкриття характерів та мотивів персонажів, що додає глибини та реалістичності історії.

Важливим елементом розповідання історії у фільмі є також відношення між сценами. Сцени повинні логічно впливати одна з одної, створюючи потрібну напругу та зміну настрою. Сцени можуть бути пов'язані темою, персонажами або мотивами, що додає їм глибини та дозволяє розкрити сюжет.

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття №1

МОВА КІНО. ПЛАНИ. КАДР. ОПРАЦЮВАННЯ КОЖНОГО РОЗМІРУ КАДРУ.

Питання для обговорення (практичний аспект)

1. Що таке Установчий кадр. Майстер кадр.
2. Широкий знімок (WS) Повний знімок (FS) Середній повний кадр (FS)/ковбой.
3. Середній кадр (MS) Середній крупний план (MCU) Зйомка великим планом (CU) Екстремально крупний план (ECU).

Практичне заняття №2

ОПРАЦЮВАННЯ КЛЮЧОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ КОМПОЗИЦІЇ ТА КАДРУВАННЯ ФІЛЬМУ.

Питання для обговорення (практичний аспект)

1. Від Широкого до Крупного плану. Установчий кадр — установчі сцени.
2. Одиночний кадр. Два персонажі. Три персонажі. Чотири персонажі. П'ять персонажів. Кадр натопту.
3. Через плече (OTS). Точка зору (POV).
4. Ракурси камери. Зйомка під низьким кутом [Найкращі ракурси у фільмі]. Зйомки з високого ракурсу: 3 типи високих ракурсів. Як використовувати голландський ракурс [кінематографічні прийоми у фільмі].

Практичне заняття №3

ПОПЕРЕДНЯ ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ТА РАСКАДРОВКА.

Питання для обговорення (практичний аспект)

1. Співвідношення сторін.
2. Об'єктиви камер. Ракурси та постановка. Скільки обличчя показувати у крупному плані?
3. Редагування / Монтаж. Підведення підсумків/ висновки.

Практичне заняття №4

ВІСІМКА УПРАВЛІННЯ ЛІНІЯМИ, ОСЯМИ.

Питання для обговорення (практичний аспект)

1. Правило 180 градусів у кіно.
2. Взаємодія персонажів у кадрі. Вісімка як основний прийом взаємодії персонажів у кадрі.
3. Персонажі та діалоги.

Практичне заняття №5

СТВОРЕННЯ СЦЕНИ ЗА СТОЛОМ. ВЕЧІРЯ. ДОПИТ. НАРАДА

Питання для обговорення (практичний аспект)

1. Зйомка через плече (англ. "over-the-shoulder shot" або "OTS") у фільмі (і як зняти сцену діалогу).
2. Сцени з персонажами за столами.
3. Блокування та постановка. Чи можуть сцени вечері бути кінематографічними?

Практичне заняття №6

ІНСТРУМЕНТИ РЕЖИСЕРА ПІД ЧАС СТВОРЕННЯ СЦЕНИ

Питання для обговорення (практичний аспект)

1. Блокування — Розсадка. Відстань і протистояння.
2. Камера — акцент на динаміці потужності. Поодинокі проти групових кадрів.
3. Вибір об'єктива — збільшення або зменшення відстані.

Практичне заняття №7

ПЕРСОНАЖІ В СЦЕНІ

Питання для обговорення (практичний аспект)

1. Характеризація та справжній характер. Динаміка персонажа.
2. Тональні зміни. Перегляд техніки.
3. Багатовимірність персонажу, його протиріччя. На прикладі сцени допиту?

Практичне заняття №8

РУХ ПЕРСОНАЖІВ В СЦЕНІ

Питання для обговорення (практичний аспект)

1. Внутрішньокадровий монтаж (англ. "intra-frame editing" або "within-frame editing") - це техніка монтажу в кіно, в якій різні частини кадру, зняті з різних кутів або в різні моменти часу, змонтовуються в один кадр.
2. Зміна фокусу на різні частини кадру, що дозволяє змінити точку зору глядача та зосередитися на різних деталях.
3. Відстеження «POV». Широкий кадр. Танцювальні рухи та музика. Ручний середній і два постріли.

Практичне заняття №9

ПЕРЕХРЕСНІ ДІАЛОГИ В СЦЕНІ

Питання для обговорення (практичний аспект)

1. Вимоги до діалогів. Відсутність монологів.
2. Елементи мізансцени. Натуралістична проти театральної мізансцени. Приклади мізансцени (театральні) — Тім Бертон. Приклади мізансцени (натуралістичні) — Девід Фінчер.
3. Режисерський підхід до акторів. Кастинг і репетиції. Надання нотаток. Спонтанність.

ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Для оволодіння матеріалом курсу окрім аудиторної роботи значна увага приділяється самостійній роботі, яка є основним способом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових аудиторних занять, і є невід'ємною складовою процесу вивчення конкретної дисципліни. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних занять.

№ з/п	Назва теми
	3 семестр
1	Перегляд та аналіз запропонованих викладачем кінофільмів
2	Перегляд та аналіз запропонованих викладачем телефільмів
3	Вивчення методології накопичення історій, пошуку ідей
4	Вивчення на прикладах найкращих сцен світового кіно
5	Аналіз структури сцени в кіно та теле фільмах.
6	Перегляд та аналіз сцен в сучасних фільмах та серіалів.
	4 семестр
7	Опрацювання теоретичних джерел за темою
8	Створення сцени для своєї історії
9	Структурні варіанти
10	Робота над образами героїв
11	Зйомка та монтаж сцени

ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми
	3 семестр
1	Опрацювання студентом ідеї для своєї сцени
2	Перегляд та обговорення найкращих сцен в історії кінематографу
	4 семестр
2	Написання сценарію сцени. Написання діалогів
3	Написання режисерського сценарію сцени
4	Візуалізація сцени. Розкадровка.
5	Підготовка до знімального процесу
6	Редагування та монтаж сцени

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Що таке Кадр: пояснення кожного розміру кадру?
2. Що таке Кадрування камери. Пояснення ключових елементів композиції та кадрування фільму.

3. Пояснить, що таке глибина різкості у кадрі.

4. Пояснить основне правило 180 градусів під час створення взаємодій персонажів у кіно?

Чому це називають «Вісімкою»?

5. Що таке управління лініями, осями під час створення сцен з трьома та більш персонажами?

6. Пояснить, що таке Внутрішньокадровий монтаж?

7. Що таке мізансцена? Чому треба чітко планувати рух персонажів у кадрі?

8. Що впливає на створення візуального стилю та настрою у кадрі?

9. На які основні питання слід відповісти під час створення характеру персонажа в вашій сцені?

10. Як характери впливають на дії персонажа? Його репліки? Наведіть приклади.

11. Що робить персонаж цікавим?

12. З чого складається створення персонажа в різних жанрах?

13. З чого складається стан персонажа в різних сценах?

14. У чому складаються основні принципи діалогу між персонажами?

15. Чому важна попередня візуалізація та розкадровка?

16. Що таке епізод, що таке сцена, і що таке кадр в сценарії? Назвіть відмінності.

17. Назвіть основні критерії Мислення ключовими кадрами. Мислення у зворотному порядку.

18. Пояснить ключових елементів композиції та кадрування фільму.

19. Назвіть та пояснить основні відмінності кожного розміру кадру.

20. Table Scenes . Пояснення сцен їжі, допиту, наради. Як зробити ці сцени більш кінематографічними?

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Обов'язкова

1. Брюховецька Л. Кіномистецтво: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ, Логос, 2011.391 с.
2. Брюховецька Л. Своє/рідне кіно Леоніда Бикова. Київ, «Задруга»,2010.340 с.
3. Горевалов С., Десятник Г. Вступ до спеціальності «Кіно-, телемистецтво»: навчальний посібник. К. : КНУ, 2014. 132 с.
4. Лебедев О. Пластичність кінематографічного зображення та її складові // Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. 2013. Вип. 13. С. 160–168.
5. Лядов М. Сценарій. Основи кінодраматургії та техніка сценарія. К.: «Укртеакіновидав», 1930 / 90 с.
6. Річард Пол "Візуальна грамотність"
7. Девід Бордуел та Крістіна Томпсон "Історія кіно"
8. Барбра Юріч "Фільм-мейкінг для початківців: Практичний підхід до зйомки та монтажу"
9. Блейк Ендрюс "Кінематографія: Керівництво з відеопродукції"
10. Роберт Стам "Теорія кіно та сучасність"

Додаткова

11. Арістотель. Поетика. Київ «Мистецтво» 1967 / 138 с.
12. Screenplay: The Foundations of Screenwriting. Syd Field / «Dell Publishing Company» 1979/ 320 p.
13. The Screenwriter's Workbook: Exercises and Step-by-Step Instructions for Creating a Successful Screenplay, Newly Revised and Updated. Syd Field / «Random House Publishing Group» 2008/ 360 p.
14. Story: Style, Structure, Substance, and the Principles of Screenwriting. Robert McKee. HarperCollins e-books; 1st edition (September 28, 2010) 490 p.
15. Роберт Маккі. Dialogue: the Art of Verbal Action for Stage. Robert McKee. Twelve (July 12, 2016) 303 p.
16. Making a Good Script Great. Linda Seger. Silman-James Press; 3rd edition (February 15, 2010) 242 pages
17. Бурлака В. Історія образу. Мистецтво 2000-х. К. : Фонд підтримки візуальних досліджень, 2011. 206 с.
18. Безклубенко С. Д. Відеологія: основи теорії екранних мистецтв. К. : Альтерпрес, 2004. 328 с.
19. Вайда Анджей. Кіно і решта світу: Автобіографія / Пер. з пол. Віри Авксентьевої. К. : Етнос, 2004. 308 с.
20. Левко У.Е. Герменвтичні аспекти кіноінтерпретації художнього твору (на матеріалі екранізації художньої прози Станіслава Лема): автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.06. Т., 2010. 20 с.

Інформаційні ресурси Інтернет

23. Державне агентство України з питань кіно – URL: <http://dergkino.gov.ua/>
24. Зніми кіно – URL : <http://snimikino.com>
25. Зніми фільм! Все про кіновиробництво – URL : <http://snimifilm.com>
26. Національна спілка кінематографістів України – URL:

<http://www.ukrkino.com.ua/home/>

27. Інтернет -журнал про авторське кіно «Cineticle» – URL: <http://cineticle.com/>
28. The Hollywood Reporter – URL: <https://www.hollywoodreporter.com/>
29. Variety – URL: <https://variety.com/>
30. Український онлайн -кінотеатр TakFlix – URL: <https://takflix.com/uk>

Навчально-методичне видання

КІНОРЕЖИСУРА

ПРОГРАМА

та навчально-методичні матеріали
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
які навчаються за напрямками
02 «Культура та мистецтво»

Укладачі:

Нікулін Руслан Віталійович, викладач
Великий Юрій Юрійович, викладач

Комп'ютерний набір і верстка Р.Нікулін

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 9.04.2024 р. Формат 60x84/16.

Гарнітура «Times». Папір для мн. ап.

Ум. друк. арк. 7,67. Обл.-вид. арк. 8,52.

Адреса редакції і видавця:

ХДАК, Україна, 61057, м. Харків, Бурсацький узвіз, 4

тел. (057) 731-27-83. e-mail: rvv2000k@ukr.net.

Свідоцтво про держреєстрацію ДК №3274 від 04.09.2008 р.